

KIOKAN

Skandální komtesa

Říkali jí Tygřice z Forli

JEANNE KALOGRIDIS

Copyright © 2010 by Jeanne Kalogridis

All rights reserved.

Translation © Blažena Kukulišová, 2019

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu THE SCARLET CONTESSA

přeložila Blažena Kukulišová

Redakční úprava Jana Pleskotová

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokán, 2019

shop@alpress.cz

Vydání první

978-80-7543-639-9

*Věnuji Helen
za to, že mi zachránila život*

Poděkování

Co nejupřímněji děkuju:

nejlepší přítelkyni Helen Knightové, díky jejíž velkorysosti mohla tato kniha vzniknout;

redaktoru Charlesi Spicerovi, jehož profesionálnosti, vlídnosti, trpělivosti a nadšení se nic nevyrovná;

jeho asistentce Allison Caplinové, s níž je také radost pracovat; svým senzačním agentům, úžasnému Russellu Galenovi a báječnému Dannymu Barorovi;

kamarádce Sherry Gottliebové, která poslouchá mé nářky ohledně zápletky a často mi moudře radí;

Mouse a Billovi, jejichž pohostinnost prozařuje naše dny;

a především Georgeovi, s nímž jsem prožila jednatřicet let, a když jsem psala tuhle knihu, staral se o veškeré vaření, úklid, pochůzky a péči o autorku – *s radostí*. Hrozně moc tě miluju, lásko.

Věž

PEVNOST RAVALDINO

10. prosince 1499

Prolog

Prvního ledna 1500 nastane konec světa, předpovídají kazatelé. Bůh už déle nestrpí zlé skutky darebáků a ztrestá je. Nejslavnější z těch proroků, florentský mnich Savonarola, tvrdí, že Bůh je mimořádně pobouřen bezostyšnou nemravností papeže Alexandra VI., s nímž ve Vatikánu žije šestnáctiletá milenka a jeho nemanželské děti.

Toho strašného dne se prý země bude třást a rozpadat v prach a my hříšníci s hořekováním popadáme na kolena. Provinilci se nedočkají milosti. Budou navždy uvrženi do plamenů. Svět stihne zkáza a po ní přijde nové Boží království.

Za čtrnáct dní budou Vánoce, podle pravověrných nás tedy Boží hněv stihne už za tři týdny. Kdoví, jestli se toho s Catearinou dožijeme.

Teď je půlnoc a za zdmi pevnosti Ravaldino vládne ticho. Ležím na slamníku v komoře, kde se teď místo Caterininych šatů a čelenek skladuje střelný prach a vznáší se tu pach války. Toužebně si přeju spát, ale v těchto dnech spánek nepřichází snadno.

Zvlášť ne dnes v noci při tom rámusu, co vychází z ložnice mé paní. Abych rozproudila krev ve strnulé paži, otáčím se na úzkém a nepohodlném lůžku – na takové spaní nejsem zvyklá. Ležím teď tváří k sametovému závěsu mezi komorou a vedlejší místností.

Závěs je bohužel příliš úzký a šterbinami mezi ním a kameny zahlédnu Caterinu sedící uprostřed velké postele. Ve světle linoucím se z lampy vidím, že je úplně nahá, zalitá teplým světlem, které její kůži propůjčuje medový odstín. I po tolika dětech je štíhlá a s útlým pasem. Sedí zády ke mně rozkročmo na muži, s nímž radostně souloží, hezké svaly na

jejích ramenou, zádech a pažích se vlní a tlustý, dlouhý tmavě blond cop se pohupuje jako kyvadlo.

Její nejnovější milenec Giovanni di Casale pod ní pasivně leží, sténá slastí a vyčerpáním, hlavu má zvrácenou a zpod pevných hýždí mé paní mu trčí dlouhé, kostnaté nohy. Je mu čtyřicet – o pouhé čtyři roky víc než nenasytné Caterině –, ale vypadá o dvacítku let starší. Má prořídle rezavé vlasy a nezdravě bílou pleť. Není voják, je to tajemník mé paní.

Caterina Sforza, hraběnka z Forlì, je i po celém dni náročného výcviku vojáků a přípravy děl dosud plná touhy a elánu. Pustí Giovanniho pihatý hrudník a pomalu se vlní v bocích, jako by chtěla muže pod sebou rozdrtit. Giovanni lapá po dechu.

Radši zavírám oči a otáčím se zády k závěsu. Mám chuť strčit prsty do uší, ale chybí mi energie.

V těchto dnech je i bez takového vyrušení těžké spát. Před týdnem jsme opustily pohodlí Ráje, nádherných komnat ve věži s úchvatným výhledem na blízké Apeniny. Týden předtím Caterina potají poslala vše cenné – krásné šatstvo, šperky, nábytek, koberce a taky všechny svoje děti – do Florencie. Jsme teď v nejbezpečnějších prostorách pevnosti Ravaldino na kraji města Forlì, jemuž Caterina vládne. Je také paní Imoly, většího města, kam se dá dojet za půl dne a teď na něj útočí papežská armáda.

Padne-li Imola, pravděpodobně padneme i my.

V této části věže není moc oken a zdi jsou holé, kamennou podlahu nepřekrývají koberce, kromě postelí je tu jen základní nábytek – s výjimkou pečlivě vyleštěného zrcadla, které si sem Caterina nechala tvrdošíjně přinést. Její slastné výkřiky jsou čím dál hlasitější a vzápětí se k ní připojí i Giovanni.

Krátce poté, co oba hlučně vyvrcholí, se od tlustých dveří ze dřeva a kovu ozve bušení. Zní tak naléhavě, že hned vstanu, přehodím přes ramena šál a odhrnu závěs. Zdvořile odvracím zrak od milenců a jdu rychle ke dveřím.

„Kdo je tam?“ křiknu.

„Ridolfo Nadi, přicházím z Imoly. Nesu vzkaz od svého bratra Dionigiho.“

Pocítím záchvěv naděje, do níž se mísí obavy. Vykouknu špehyrkou, abych se přesvědčila, že je to skutečně on a je sám. Kývnu přes rameno na Caterinu, která stroze nařizuje Giovannimu, ať přivede jejího syna.

Dá mi pokyn, ať otevřu.

Poslechnu a dívám se, jak Giovanni odchází a Ridolfo vstupuje. Oba muži se ocitnou v těsné blízkosti, takže ještě víc vyniká rozdíl v jejich vzhledu. Giovanni je malý a hubený, Ridolfo o hlavu vyšší a třikrát tak široký. Pod pleší má krk tlustý jako Caterininino stehno. Mohutné ruce, v nichž žmoulá čepku, se ale třesou a v kulatém obličejí se zračí strach. Když ho moje paní netrpělivě vyzve, ať jde dál, vykročí k ní. Provází ho pronikavý pach potu a modrou uniformu má potřísněnou olejem od promazávání děl. Místo aby se jen uklonil, padne před hraběnkou na kolena.

S Ridolfem jsem se setkala mnohokrát. On ani jeho bratr Dionigi, kastelán pevnosti v Imole, nejsou žádní zbabělci, avšak teď má v očích tolik hrůzy, že se snad rozpláče. S mou paní samozřejmě víme, co se chystá říct, ale dokud ta slova nevyslechnu, odmítám jim uvěřit.

„Vaše Excellence,“ pronese rozechvělým hlasem, příliš vysokým na tak tělnatého muže. „Přináším zprávy od bratra.“

„Tos už říkal,“ odpoví Caterina a čeká.

Ridolfo se zhluboka nadechne. „Všichni občané, jak asi víte, se bez boje vzdali vojsku vévody z Valentinois. Můj bratr Dionigi se pro vás snažil pevnost udržet, ale... vévodova děla nakonec prorazila hradby. Bratr statečně bojoval, jenže bez podpory města se takové přesile nemohl ubránit.“ Ridolfo sklání hlavu a tiše vzlykne. „Dionigi byl raněn, Milosti, do hlavy. I když věděl, že bude poražen, navzdory bolesti odmítl kapitulovat, neopustil své stanoviště. Vůbec neposlouchal vévodovy hrozby a sliby, je vám tak oddán a natolik ochoten položit pro vás život, že to vévodu dojalo. Poskytl bratrovi třídní příměří, aby mě Dionigi mohl za vámi poslat a ze-

ptat se, zda si přejete poslat posily, aby se pokusily pevnost ubránit.“

Po zádech mi běhá mráz, bojím se, co bude následovat.

Hraběnka z Forlì se odvrací od klečícího obra, rty zkřivené hněvem. „*Parchanti*,“ láteří. „Dionigi by obstál, kdyby před vévodou neroztáhli nohy jako nějaká děvka!“

Mluví o svých poddaných v Imole, kteří se ve strachu z vévodovy armády vzdali ještě dřív, než vstoupil do města.

„Zaplatili za to, Milosti,“ říká Ridolfo. „Nepřátelé vyplnili město a znásilnili všechny ženy, i ty z kláštera. Vévoda si zabral nejhezčí, každou noc prý spí s jinou.“

V Caterině kypí hněv. Přemáhá se, nutí se ovládnout a nasadit do tváře důstojný a sebevědomý výraz. Trvá dlouho, než je schopna promluvit.

„Vévoda z Valentinois ví, že nemám vojáků nazbyt,“ pronáší nakonec. „Pevnost je ztracená, Dionigi dělal, co mohl, zachoval se obdivuhodně. Jak s ním chce vévoda naložit?“

„Dovolí Dionigimu a jeho mužům přesunout se z pevnosti s bezpečným doprovodem do Forlì,“ odpovídá Ridolfo. Hlas se mu znovu roztřeše. „Prý... si brzy přijde i pro vás.“

Caterina jen vytáhne obočí. „Vrať se do Imoly,“ nařizuje Ridolfovi, „a vyřiď Dionigimu náš hluboký vděk. Pověz mu, že ho s uznáním propouštím ze svých služeb, stejně jako jeho muže.“

„Děkuju, Milosti!“ V Ridolfově kulatém obličejí se zračí úleva. Vzhledne usazenýma očima a ptá se: „Smím... tedy, můj bratr si přeje vědět, při vši účtě... Je teď volná i jeho manželka? Může se k němu s dětmi připojit?“

Caterina se krátce zasměje, evidentně zapomněla, že si Dionigiho lojalitu pojistila uvězněním jeho blízkých. „Jistě.“

Zatímco jí Ridolfo horlivě děkuje, Giovanni, milenc a tajemník mé paní, se vrací s jejím nejstarším synem, dvacetiletým Ottavianem. Caterina odvádí tajemníka stranou a šeptá mu podrobné instrukce. Giovanni přikývne a pomůže ohromnému Ridolfovi zvednout se na nohy. Oba odcházejí, Caterina obrací pozornost k synovi a já se snažím nepřekážet.

Caterina se neostýchá poslat mě pryč, pokud chce mít soukromí. Zřejmě si přeje, abych zůstala. Sleduju tedy z uctivé vzdálenosti kousavý rozhovor mezi matkou a synem.

Mladý Ottaviano se matce nepodobá. Je to lenoch bez ctižádosti, nezdědil ani její krásu a inteligenci. Přestože se ho celé měsíce snažila vycvičit v bojovém umění, nevede si zdatně. Ještě pořád má dětsky baculaté tváře a pod dlouhou vlněnou košilí se mu viditelně rysuje oblé břicho. Se širokým nosem a plnými rty v kulatém obličejí působí apaticky, lhotejně. Hnědé vlasy nosí zastřížené do pážecího účesu v délce tří prstů pod bradou a s rovnou ofinou sahající těsně nad obočí. Rozmrzele si protírá oči a kaboní se, že ho na matčin rozkaz uprostřed noci probudili. Je mu už dvacet a zanedlouho se má stát vládcem Imoli a Forlì, ale panovnické záležitosti ho moc nezajímají, radši je přenechává matce.

Caterina k němu přistoupí a obejmě ho kolem ramen. Ottaviano je jen trochu vyšší než ona a mnohem rozložitější.

„Synu,“ říká úsečně. „Pevnost v Imole padla. Giovanni ti zařídil průvodce, který s tebou pojede do Florencie. Musíš hned odjet. Přichystej se a jdi k západní bráně, kde tě ten muž bude čekat s koněm.“

„Imola padla?“ Ottaviano vypadá překvapeně, jako kdyby čekal, že ho Caterina v tuhle hodinu vytáhla z postele kvůli něčemu jinému. „Víš to jistě, máti?“ Tázavě na mě pohlédne a já sklopím zrak.

„Ano,“ odpoví kategoricky Caterina. „Už jsme o tom několikrát mluvili. Teď musíš jednat.“ Stoupne si na špičky a vtiskne mu polibek na čelo. „Jeď. Brzy se znovu uvidíme tady v této pevnosti, až bude vévoda z Valentinois poražen.“

Ottaviano váhá. „Víš jistě, že budeš v bezpečí?“

Caterina ho se smíchem postrčí. „Neblázni a jdi! Už na tebe čekají.“

Smutně se na ni podívá, asi mu konečně svítá, že by neměl nechat boj s francouzským a papežským vojskem jenom na matce. Caterina ho znovu postrčí, trochu podrážděně. Syn ji políbí na ústa, otočí se a pomalu odchází.

„Povolám tě domů, jen co to půjde,“ zavolá za ním Caterina zvesela.

Když se zavřou dveře, ihned zvažní a ztěžka se posadí na kraj postele. Tiskne dlaně na oči a semkne rty. Jdu si stoupnout vedle ní a chlácholivě jí položím ruku na rameno.

„Jsem v pořádku,“ říká, ale poznám po hlase, že je jí do pláče. Po chvíli jednou rukou popleská matraci. „Giovanni se dnes už nevrátí. Pojď spát sem.“

Lehám si vedle ní. Caterina ještě dlouho nechává lampu svítit, hledí do stropu a přemýšlí. Zavírám oči a předstírám, že spím. Asi tak za hodinu nebo dvě Caterina lampu zhasne, ale poznám podle dechu, že nemůže usnout. Ani já nespím. Bdíme až do svítání, obě plné obav z toho, co nás čeká.

Městem se rychle šíří zpráva o pádu Imoly. Armáda vévody z Valentinois je nedaleko, dva dny pěšího pochodu. Do pevnosti Ravalдино, kam se uchýlila hraběnka z Forlì, přicházejí dva místní stařešinové.

Bohužel u toho setkání nejsem, Caterina se totiž před půlhodinou vykoukala a dovolila mi vzdálit se a využít teplou vodu pro sebe. Jelikož se ale bojím, že příchod těch mužů nevěstí nic dobrého, odbudu koupel co nejrychleji a ještě mokrá se soukám do spodničky a šatů.

Caterinin rozhovor se stařešiny trval jen pár minut. Když vyběhnu z její nové komnaty a ženu se po strmém schodišti nahoru k Ráji, honosnému příbytku, který si má paní nechala postavit v časech míru a kde přijímá všechny hosty, stařešinové ser Ludovico a ser Niccolò už scházejí dolů. Doprovází je jeden z hraběččiných strážců, aby je vyvedl ze spleťtého bludiště, jímž je pevnost Ravalдино.

Muži mě zdvořile pozdraví, ale působí zamyšleně. Jak by ne, když se sem blíží vojsko vévody z Valentinois. Oplatím pozdrav a ustoupím stranou, aby mohli projít. Cítím úlevu, protože vypadají klidně. Zjevně nedošlo k hádce, možná přišli hraběnce vyjádřit podporu.

Běžím za ní s vykasanými sukněmi do skoro prázdné přijímací síně. Stojí na špičkách u okna a dívá se na kamenné nádvoří, kudy ti dva musí projít cestou z pevnosti.

Když vejdu a ukloním se jí, podívá se na mě přes rameno a okamžitě pochopím, že je vše ztraceno.

„Ten mizera! Syn špinavé děvky...“, procedí Caterina přes zaťaté zuby. Rty se jí chvějí, v modrých očích plane hněv. Nehýbám se, zůstávám v předklonu, dokud se neotočí zpátky k oknu.

„Luffo Numai!“ vykřikne. Numai je nejbohatší muž Forlì, působil několik let v městské radě a považuje se za mluvčího zdejších obyvatel. „To je ten zrádce! Přesvědčil všechny, že se mnou nemají šanci, vévodovo vojsko by je povraždilo, takže bude bezpečnější se mu vzdát.“ Divoce se rozesměje. „Však se brzy poučí, co se stane těm, kdo důvěřují vévodovi z Valentinois!“

Zpozorním. „Lidé z Forlì?“ ptám se šeptem.

„Nebudou mě bránit,“ odpoví obrácena k oknu, které se při jejích hněvivých slovech orosí. „Pošlou za vévodou kurýra se vzkazem. A podle mých kajících hostů to byl právě Luffo Numai, kdo občanům navykládal, že kapitulace je pro ně jediná šance na přežití. Mnozí mě chtěli podpořit a bit se za mě, ale Numai je zastrašováním přiměl otočit.“ Zahlédne něco dole a vykřikne: „Tamhle jsou!“

Otočí se ke mně tak prudce, až jí vlají sukně, a překotně vypráví: „Samozřejmě jsem s těmi dvěma jednala zdvořile. Po pádu Imoly nemůžu od zdejších lidí očekávat, že mě budou bránit, ale vím, že nebýt Numaie, udělali by to. Co myslíš, kolik mu vévoda Borgia slíbil peněz? A pochopitelně taky funkci guvernéra, protože on sám nebude schopen na města dohlédnout.“

Caterina na sebe svižně hodí plášť, vyjde z místnosti a schází po schodech dolů. Protože na mě pořád mluví, běžím za ní, celá udýchaná, jak se snažím udržet s ní krok.

„Jen ať si Numai nemyslí, že může jen tak ukrást to, co patří mně a mým synům,“ říká ponuře. „Za tohle zaplatí! Osobně se o to postarám.“

Ocitáme se v úrovni, kde jsou v kamenné zdi vyhloubené tunely pro děla. Caterina mě vede jedním z nich až na konec a křikne na vojáka opodál, ať přivede dělostřelce.

Voják se rozběhne splnit rozkaz a Caterina přistoupí k jednomu z bronzových děl, jehož hlaveň je nakloněna vzhůru pod úhlem pětáctýřiceti stupňů.

Moje paní ví přesně, jak se co dělá. Zkušenou rukou přechuje do hlavně střelný prach a žádá mě, ať z kupky vedle bedny s prachem naberu náruč sena, sloužícího jako ucpávka. Zatímco vkládám do hlavně seno, Caterina jde pro kouli. Je tak těžká, že ji musí uchopit oběma rukama a jít v předklonu. Potácí se námahou, ale přece jen kouli donese k hlavni, kam ji společnými silami vložíme a zatlačíme.

To už se kolem nás shromáždilo šest dělostřelců, kteří se chopí práce.

„Zamířte na Numaiův palác,“ zavelí Caterina, ačkoli dobře ví, že zasáhnout za soumraku přesně tak vzdálený cíl je skoro nemožné. Přesto dychtivě sleduje, jak jeden z dělostřelců s pomocí šňůry, olovnice a kvadrantu proměřuje úhel a nastavuje hlaveň. A když je konečně vše připraveno ke střelbě, má paní zatleská.

„Pro tebe, Numai!“ vykřikne o zlomek vteřiny dřív, než muž naznačí, ať ustoupíme, a zavelí: „Pal!“

Škubnu sebou a přikrývám si rukama uši.

Okamžitě se mě zmocní pocit, že prožívám předpověď karty známé jako Věž. Po dunivém výstřelu se kamenné zdi pevnosti a podlaha pod mýma nohama chvějí. Připadá mi, jako bych v tříšti kamenů padala na zem k jisté záhubě, ke konci všeho co znám.

Děla na Caterinin rozkaz pálí znovu a znovu.

Paní z Forlì a já jsme tuhle zkušenost ve věži prodělaly už dvakrát a přežily jsme, ale potřetí to bude určitě naposledy.

Za ohlušující písně děl vidím náš konec i začátek. A v myslí se vracím do vzdálené minulosti...

ČÁST I

Milán

prosinec 1476 – duben 1477

Kapitola první

Za soumraku se ozývaly výkřiky – hněvivé, ženské, pronikavé. Nebýt kouře a náhlých odmlk zpěváků, ničeho bychom si nevšimli. Bylo osm dní před Vánocemi a stála jsem v lodžii u okna, z něhož se valil lezavě studený vzduch.

Chvíli předtím jsem seděla u krbu v komnatách vévodkyně, kde jedna komorná pražila piniové oříšky – mlsání pro vévodského dědice, sedmiletého Giana Galeazza Sforzu, který netečně civěl do plamenů, zatímco mu chůva kartáčkovala světlé kadeře splývající po křehkých ramenou. Vedle seděl jeho šestiletý bratr Hermes, hřmotný a pomalý v pohybech i myšlení a s hřívou rovných rezavých vlasů. Vlevo od chlapců vyšívala jejich matka, sedmadvacetiletá vévodkyně Bona. S bílým závojem přehozeným kolem hnědých stočených copánků, se rty vyšpulenými a očima upřenýma na jehlu a nit v baculatých rukou působila matronsky. Bůh ji obdařil robustní postavou s krátkými oblými končetinami a kulatým obličejem. Měla malý nosík, hebkou pleť, drobné a vcelku rovné zuby, nízké čelo a husté, výrazné obočí. Celek nepůsobil nepříjemně a myslím, že u dvora vévody Galeazza nebyl nikdo laskavější než ona.

Po levici Bony seděly dvě vévodovy nemanželské dcery, plody flirtu s manželkou jednoho dvořana. Starší Caterina byla ve svých třinácti ukázkou tělesné dokonalosti, pružná a s příslibem plných nader, čistou pleť a hezky tvarovaným nosem, ačkoli měla poněkud tenké rty. Dva další rysy z ní činily skutečnou krásku: bohatá hříva zlatistých kadeří, které na slunci zářily, a tak nádherné modré oči, že ti, kdo se do nich podívali poprvé, bezděky zatajili dech. Efekt ještě zdůrazňovala přirozená sebejistota, čišící z jejího pohledu. Tehdy odpoledne se ale mračila, na práci s jehlou jí scházela trpělivost

a nelíbilo se jí nehybně sedět. V létě by si nevšímalala naléhání vévodkyně, ať se procvičí ve vyšívání, vyjela by si s otcem na hon nebo by venku hrála na honičku s bratry. A to i přesto, že jsou takové kratochvíle zcela nevhodné pro dívku už zasnoubenou, z níž bude do tří let vdaná žena. Caterina se nebála hněvu vévodkyně jednak proto, že Bona neměla zlostnou povahu, a taky s vědomím, že ji má otec v oblibě a zřídka kdy dovolí, aby byla Caterina za něco potrestána.

Totéž se ovšem nedalo říct o její devítileté sestře Chiaře, hubené bázlivé myšce s vypoulenýma hnědýma očima a úzkým, ostře řezaným obličejem. Poslušná a nepřiliš důvtipná Chiara od otce slyšela samá hanlivá slova a držela se raději u Bony, povětšinou se sklopeným zrakem. Dobrosrdečná Bona totiž jednala se všemi vévodovými dětmi se stejnou vlídností a něhou, ať už šlo o vlastního staršího syna, který měl jednou vládnout Milánu a dalším držávám, nebo Caterinu a Chiaru, živoucí důkazy manželova záletnictví. Chovala se hezky i ke dvěma dalším bastardům, už odrostlým synům žijícím mimo Milán v domě nevlastního otce, kde se učili vojenskému umění. Bona sice pobízela nás všechny děti, ať ji oslovujeme jako svou matku, ale pouze Chiara jí říkala maminko. Pro Caterinu byla *Madonna* a já jsem jí říkala *Vaše Milosti*.

Bona byla laskavá i ke mně, nalezcenci nejasného původu. Tvrdila, že jsem jako dítě její zostuzené sestřenky ze Savojska spřízněná s francouzským králem. Matně jsem si vzpomínala na krásnou ženu s havraními vlasy, která mi šeptala něžná slůvka ve francouzštině, a taky na hodné chůvy, jež o mě pečovaly poté, co ta žena zmizela. Když jsem se ale Bony vyptávala, odmítla mi sdělit další podrobnosti, prý je lepší, abych nic nevěděla. Přijala mě jako dceru, jejímž osudem bylo stát se nejrozmazlovanější dvorní dámou. Cítila jsem vděk a současně se za svůj původ styděla. Představovala jsem si to nejhorší.

Dostala jsem jméno *Almadea*, boží duše, a přestože se mi zkráceně říkalo Dea, Bona se rozhodně starala, abych svou

duši neztratila ze zřetele. Jako zbožná žena vychovávala všechny děti tak, aby oddaně sloužily Bohu, ale jen já jsem se horlivě řídila jejími náboženskými instrukcemi.

Vévoda vynášel Caterinu do nebe, ubohé Chiaře nadával a mě nechával být. Viděl ve mně jednoduše dívku, jíž se Bona ujala a která dělala společnost jeho zbožňované modrooké a zlatovlasé dceři, o čtyři roky mladší než já. Pokud někdy náhodou zachytil můj pohled, rychle se zase podíval jinam.

Osm dní před svátkem Narození Páně ve vévodově oblíbeném venkovském sídle, pavijiském hradu, kypěl čilý ruch. Služebnictvo se tvářilo ztrápeně, ve tvářích dvořanů se rýsovala nedočkavost. Za další dva dny se všichni ode dvora, několik set lidí, vydají na cestu do Milána a majestátního hradu Porta Giovia. Vévoda tam den před Vánocemi promluví k lidu, bude udělovat milost a rozdávat milodary a po západu slunce v jednom sále slavnostně zapálí *ciocco*, velké vánoční poleno, pro všechny, kdo mu slouží. Oheň bude pečlivě udržován po celou noc. Vévoda, který měl Vánoce odjakživa rád, oslaví jejich předvečer v soukromém rodinném kruhu a na druhý den uspořádá opulentní hostinu.

V této atmosféře očekávání každoročního přesunu poslal vévoda Galeazzo odpoledne k manželce kvarteto zpěváků koled, členy svého pěveckého sboru, nejvelkolepějšího z celé Evropy. Vévoda se příliš nezajímal o výtvarné ani literární umění, jeho vášní byla hudba. Věnoval velkou péči hledání nejnadanějších evropských zpěváků a skladatelů.

Gian Galeazzo, Ermes, vévodkyně Bona, Caterina, Chiara a já jsme seděli u krbu. Vlevo od planoucího ohně stála a nádherně pěla čtveřice dvou starších mužů a dvou mladíků. Komorné za našimi zády balily do velkých truhlic Boniny sváteční šaty. Mladší Ermes seděl na zemi u bratrových nohou a pospával, Gian Galeazzo se způsobně snažil poslouchat. Vévodkyně Bona doufala, že se na hochy přenese otcův zápal pro hudbu. S Chiarou pilně vyšívaly a Caterina se zabírala dřevěným míčem, hračkou nevlastních bratrů. Štouchla do něj nohou a míč se odkutálel k psovi dřímající-

címu u nohou Bony. Pes – třínohý chudák, jehož se Bona ujala stejně jako mě – na chvíli otevřel jedno oko a hned je zase zavřel a spal dál.

Příbytek vévodkyně tvořila jediná prostorná a pohodlně zařízená komnata: krb s místem k sezení, několik skříní, chránících soukromí k oblékání, a mahagonová postel se závěsy z brokátu. Opodál stála tři lůžka, z nichž jedno za noci, kdy manžel cestoval, sloužilo mně. Bonina komnata se podobala většině ostatních místností hradu v Pavii, dvoupatrové budovy z kamene, kam se pohodlně směstnalo pět set lidí. V každém rohu čtvercového půdorysu stála vysoká věž a rohová apartmá byla vyhrazena nejdůležitějším osobám a lidem ve vysokých funkcích. V horním patře severní věže měl svůj byt vévoda, v západní bydlel jeho dědic, v dalších rozích sídlila knihovna a archiv. V přízemí byl v prostorách věží umístěn reliквиář a věznice. S výjimkou vévodova příbytku vedly ze všech místností dveře do dlouhého společenského sálu nebo lodžie s výhledem na rozlehlé nádvoří. Otevřená lodžie v prvním podlaží sloužila k ubytování služebnictva, méně významných hostů, řezníků, prادلen a pomocných úředníků. Vévoda s rodinou měli v horním patře více pohodlí, lodžie byly chráněny cihlovými zdmi, v nichž ovšem zůstala okna s okenicemi, aby se dal využít letní vánek a v zimě se dovnitř nedostal studený vítr.

Jako holčička jsem ráda běhala po dlouhých chodbách hradu a jednou jsem se rozhodla spočítat místnosti v obou patrech. Je jich tam osmdesát tři a mým nejoblíbenějším místem byl zrcadlový sál s podlahou ze třpytivé mozaiky a stropem z pestře zbarveného skla.

V teple u Bonina krbu jsem se zaposlouchala do zpěvu tak nádherného, že jsem zavřela oči, do nichž se mi draly slzy. Hrdlo jsem měla úplně stažené. Potřetí během poslední hodiny jsem odložila šití, co nejdiskrétněji se vzdálila od krbu, stoupla si k oknu a vyhlédla ven.

Vlevo skomíralo slunce za hustou clonou zimních mraků s hrozbou sněhu, přede mnou se prostírala zahrada, až na